29023 Voorzienings- en leveringszekerheid energie

Nr. 753 Brief van de minister van Klimaat en Groene Groei

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 november 2026

Met deze brief informeert het kabinet uw Kamer over de voortgang van de implementatie van een marktbreed capaciteitsmechanisme om de voorzieningszekerheid van elektriciteit te waarborgen.

Inleiding

Het capaciteitsmechanisme is bedoeld om op kostenefficiënte wijze voldoende regelbaar vermogen, opslag en vraagrespons te waarborgen. Dit zorgt ervoor dat ook tijdens periodes van weinig wind en zon in combinatie met een hoge elektriciteitsvraag voldoende capaciteit beschikbaar is om aan deze vraag te voldoen. Via jaarlijkse veilingen zullen aanbieders van deze capaciteit, naast hun reguliere marktopbrengsten, een vaste vergoeding ontvangen om daarmee een deel van hun jaarlijkse vaste kosten te dekken.

Het kabinet streeft ernaar om in 2028 de eerste tender voor capaciteitsveilingen te houden voor het leveringsjaar 2029–2030. Deze brief geeft invulling aan de toezegging in het commissiedebat gasmarkt en leveringszekerheid van 4 juni 2026[1] en in de brief van 19 juni 2026[2] om de Kamer na de zomer te informeren over de voortgang.

Achtergrond en noodzaak

De overgang naar duurzame energie maakt het aanbod van elektriciteit steeds weersafhankelijker. Regelbaar vermogen is daarom van belang omdat dit vermogen de vraag naar elektriciteit kan blijven accommoderen, ook op momenten met beperkt aanbod van hernieuwbare energie. De markt realiseert en behoudt, volgens de Monitor Voorzieningszekerheid (MVZ) 2026 van TenneT, in de toekomst onvoldoende regelbaar vermogen, vraagrespons en batterijen om samen op momenten van weinig wind en zon en een hoge vraag volledig aan de elektriciteitsvraag te voldoen. Doordat vooral regelbaar vermogen in de toekomst steeds minder vaak zal worden ingezet, wordt het voor aanbieders moeilijker om

[1] TZ202606-053

[2] Kamerstuk 29 023, nr. 705.

de jaarlijkse vaste kosten van deze capaciteit te dekken. Tegelijkertijd kunnen batterijen en vraagrespons langere periodes met weinig hernieuwbare productie op dit moment nog niet overbruggen. Deze structurele uitdagingen en toegenomen risico's worden onderstreept door de resultaten van de MVZ 2026.

In aanvulling op het originele rapport heeft TenneT recent een corrigendum op de MVZ 2026 gepubliceerd.[3] Daarin corrigeert TenneT een modelfout, waardoor het verwachte aantal uren per jaar met een tekort aan elektriciteit (LOLE) voor 2028, 2033 en 2035 lager uitvalt dan in de brief van 19 juni 2026 vermeld.[4] Voor 2030 blijft de verwachting ongewijzigd. De norm van vier uur tekort per jaar wordt ondanks deze correctie nog steeds vanaf 2030 overschreden, waardoor de conclusies en aanbevelingen van de monitor overeind blijven.

Naar aanleiding van deze ontwikkelingen heeft het kabinet daarom in de vorige Kamerbrief over dit onderwerp aangekondigd een marktbreed capaciteitsmechanisme in te voeren. Dit mechanisme moet het risico op schaarste en als gevolg daarvan het risico op uitval verminderen en leidt daarnaast gemiddeld tot minder en lagere prijspieken vergeleken met een situatie waarin die schaarste wel optreedt. Dit dempende effect op prijspieken heeft gemiddeld lagere groothandelsprijzen tot gevolg. Via jaarlijkse veilingen zullen aanbieders van productiecapaciteit, opslag en vraagrespons een vergoeding ontvangen via een centrale inkoper, in de Nederlandse situatie zal dit TenneT zijn.

Voortgang uitwerking

De uitwerking van het marktbreed capaciteitsmechanisme verloopt in nauwe samenwerking met TenneT en de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Bij de vormgeving worden de volgende uitgangspunten meegenomen:

- kostenefficiëntie: de kosten voor afnemers van elektriciteit worden zo laag mogelijk gehouden;
- technologieneutraliteit en -inclusiviteit: alle relevante technologieën kunnen deelnemen;
- aansluiting bij het CISAF-staatssteunkader[5], Europese regelgeving en bij mechanismen van buurlanden;

[3] https://www.tennet.eu/nl/over-tennet/publicaties/rapport-monitor-voorzieningszekerheid
[4] De LOLE (Loss of Load Expected, in uur per jaar) is voor 2028, 2033 en 2035 na deze correctie respectievelijk 0,6-2,8 (i.p.v. 0,7-4,5), 10,9-21,8 (i.p.v. 18,9–31,1) en 22,6-32,4 (i.p.v. 37,3–46,0), waarbij de bandbreedte van de cijfers het gevolg is van de verscheidenheid van de gehanteerde scenario's. Voor 2030 blijft de bandbreedte ongewijzigd, tussen de 7,2 en 10,8 uur LOLE.
[5] Kader voor staatssteunmaatregelen ter ondersteuning van de Clean Industrial Deal (CISAF).

- samenhang met verduurzaming van de elektriciteitssector: het ontwerp van het mechanisme stimuleert waar mogelijk de inzet van CO2-vrije capaciteit;
- snelle implementatie met ruimte voor toekomstige aanpassingen.

De wettelijke grondslag voor het mechanisme is opgenomen in het op 7 juli 2026 ingediende Electricity Market Design (EMD-) wetsvoorstel.[6] De voor het capaciteitsmechanisme noodzakelijke lagere regelgeving zal volgens planning meelopen met het EMD-wetsvoorstel en tegelijk hiermee in werking treden. De planning is om de eerste uitwerking van het ontwerp van het capaciteitsmechanisme in december 2026 af te ronden. In het tweede kwartaal van 2027 is een consultatie van de regelgeving voorzien. Intussen is al een belangrijke processtap gezet met de formele indiening in september jl. van het vereiste uitvoeringsplan (Market Reform Plan) bij de Europese Commissie (EC).[7] De EC zal haar formele opinie op dit plan begin 2027 uitbrengen.

Naast de verwachte formele consultatie van de wet- en regelgeving in 2027 vindt er (informele) raadpleging plaats met brancheverenigingen via technische klankbordgroepen die op reguliere basis worden gefaciliteerd door TenneT. Deze raadpleging richt zich op de technische en praktische aspecten van het mechanisme, om te waarborgen dat het goed uitvoerbaar is. De input uit deze raadpleging wordt meegenomen in de verdere uitwerking van het ontwerp.

Europese staatssteungoedkeuring

De Elektriciteitsverordening[8] en de staatssteunregels[9] maken goedkeuring van een capaciteitsmechanisme voor Nederland door de EC noodzakelijk. Dit proces bestaat uit een aantal elementen:

1. het ontvangen van een opinie van de EC op het uitvoeringsplan, die begin 2027 wordt verwacht;
2. het aantonen van een voorzieningszekerheidsprobleem, gebaseerd op de nationale of de Europese monitoring;
3. (staatssteun)goedkeuring van de EC op het ontwerp van het capaciteitsmechanisme, waarbij het kabinet toewerkt naar goedkeuring in het derde kwartaal van 2027.

---

[6] Het bij koninklijke boodschap van 3 juli 2026 ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Energiewet, de Wet belastingen op milieugrondslag en de Wet op de accijns, ter implementatie van het EU-wetgevingspakket
[7] https://energy.ec.europa.eu/news/consultation-proposed-electricity-market-reforms-netherlands-2026-09-10_en
[8] Verordening (EU) 2019/943 betreffende de interne markt van elektriciteit, m.n. artikelen 11 en 20 tot en met 26.
[9] Richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie 2022 (CEEAG) en Kader voor staatssteunmaatregelen ter ondersteuning van de Clean Industrial Deal (CISAF).

Er vinden thans op ambtelijk niveau informele gesprekken met de EC plaats om de stand van zaken te bespreken en eventuele aandachtspunten in een vroeg stadium te identificeren. Zodra het ontwerp van het mechanisme op hoofdlijnen is uitgewerkt en er voldoende vertrouwen bij het kabinet is dat het voorstel op steun van de EC kan rekenen, zal Nederland de formele goedkeuringsprocedure in gang zetten.

Om het mechanisme adequaat te kunnen dimensioneren, is het bovendien nodig om een betrouwbaarheidsnorm oftewel *Reliability Standard* (RS) vast te stellen. Deze betrouwbaarheidsnorm geeft aan hoeveel uur per jaar een tekort aan elektriciteit acceptabel is *(Loss of Load Expectation*, LOLE) en bepaalt daarmee hoeveel capaciteit het mechanisme moet borgen. Conform Verordening (EU) 2019/943 wordt de RS vastgesteld op basis van twee waarden: de *Value of Lost Load* (VoLL), de waarde die afnemers hechten aan elektriciteit die op een bepaald moment niet geleverd kan worden, en de *Cost of New Entry* (CONE), de geschatte vaste en variabele kosten om nieuwe (productie-)capaciteit te realiseren. De betrouwbaarheidsnorm wordt zo vastgelegd dat de kosten van extra capaciteit in balans zijn met de baten van vermeden onderbrekingen. ACER (EU Agency for the Cooperation of Energy Regulators) identificeert beide waardes voor alle lidstaten. ACER heeft recent datasets gepubliceerd[10] waarmee het mogelijk is om voor Nederland een CoNE-waarde te berekenen. De VoLL zal naar verwachting in de loop van 2027 door ACER worden opgeleverd. Om het Nederlandse tijdspad voor de RS niet afhankelijk te maken van de doorlooptijd van dit Europese proces en maximale snelheid te behouden voor implementatie van het capaciteitsmechanisme zal de ACM, naast het proces dat ACER doorloopt, de VoLL-waarde via een extern onafhankelijk onderzoek opnieuw nationaal vaststellen (dit laatste is tevens een vijfjaarlijkse verplichting volgens de Elektriciteitsverordening). Dit zorgt ervoor dat de RS tijdig kan worden bepaald, zodat de implementatie van het mechanisme op schema blijft.

Financiering

Zoals in de Kamerbrief van juni jl.[11] is toegelicht, zullen de kosten van het mechanisme door de netbeheerders bij de eindgebruiker in rekening gebracht worden via tarieven. Uitgangspunt hierbij is dat alle verbruikers die tijdens uren met de grootste schaarste aan elektriciteit vermogen onttrekken aan het net gaan betalen voor het mechanisme. Op deze manier worden de kosten van de maatregel gedragen door de afnemers die aan de behoefte aan de maatregel hebben bijgedragen.[12] Dit betekent dat de bijdrage die gebruikers van elektriciteit zullen betalen, zal worden gekoppeld aan het moment waarop zij

[10] https://www.acer.europa.eu/news/acer-unveils-first-eu-wide-dataset-investment-costs-long-term-electricity-system-modelling.
[11] Kamerstuk 29 023, nr. 705.
[12] Richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie 2022 (CEEAG).

verbruiken; hoe meer verbruik tijdens schaarste aan elektriciteit, hoe groter de bijdrage aan de kosten die daardoor ontstaan. Verplaatst het verbruik zich naar periodes buiten deze momenten, dan blijft de bijdrage beperkt. Dit creëert een prikkel om het verbruik te verschuiven naar momenten waarop voldoende stroom beschikbaar is. Zo zorgt de verrekening ervoor dat wie het meest bijdraagt aan de noodzaak van een capaciteitsmechanisme daar financieel ook het meest aan bijdraagt. Voor de kleine aansluitingen wordt in de uitwerking van de verrekening zoveel mogelijk verbinding gezocht bij de tijdsafhankelijke transporttarieven die ook op dit moment worden ontwikkeld. Ook hieraan zal de EC staatssteungoedkeuring moeten verlenen en dit element is onderdeel van de eerdergenoemde informele gesprekken met de EC. De netbeheerders werken nu aan een voorstel hoe een dergelijke bijdrage voor het capaciteitsmechanisme kan worden uitgewerkt. Relevante partijen zullen daarna de gelegenheid krijgen zich hierover uit te laten.

Vervolgproces

Het kabinet werkt voortvarend verder aan de voorbereidingen voor de eerste capaciteitsveilingen in 2028, met als doel om voor de winter 2029/2030 voldoende capaciteit te contracteren en daarmee de in de MVZ voorziene risico’s tijdig terug te brengen richting de betrouwbaarheidsnorm. De constructieve samenwerking met TenneT, regionale netbeheerders, ACM en marktpartijen via brancheorganisaties wordt in dit verband zeer gewaardeerd. De gezamenlijke inspanningen dragen bij aan het succesvol vormgeven van het capaciteitsmechanisme. Hoewel de planning ambitieus is, ligt het proces op dit moment op koers om deze doelstelling tijdig te realiseren.

Het kabinet zal uw Kamer in het eerste kwartaal van 2027 informeren over de verdere voortgang.

De minister van Klimaat en Groene Groei ,
S. van Veldhoven-van der Meer